

Taskenttől 57 kilométerre

Expatok Budapesten

KEPPOVÁ, Zuska
„Bukta gót betűkkel”
Magyar Lettre
Internationale, 84

„Anka – London,
Natalia – Párizs,
Juliana – Budapest”
Magyar Lettre
Internationale, 85

„Akár a kariatídák”
Magyar Lettre
Internationale, 86

„Delta”
Magyar Lettre
Internationale, 87

Retro. Ez volt a budapesti expatok számára rendezett estén a *dress code*. Furcsa, hogy Bill és Zoli is megjelent. Hiszen nekik az útleveleikben az állt, hogy *magyar*; ők itt itthon voltak. Expatoknak azokat nevezik, akik a hazájukon kívüli országban élnek. Ahogy a lány is. Szerbként Magyarországon. Budapesten a külföldiek elsősorban élnek. Padlásszobákban, állandóan rossz bojlerrel, szikrázó elosztószekrényvel, beázott mennyezettel, melyről még a stukkó virágok is hullanak. A bérleti díj viszont alacsony. A lakások tágasak, a város pedig rengeteg lehetőséget kínál. *Megéri ingatlanokba fektetni*, állítja Bill. Az expatok viszont többnyire bérelt lakásokban laknak. Az ügynökség mindenről gondoskodik, elég telefonálni. Az is lehet, hogy maguk az ingatlanosok is expatok. Ahogy mondani szokták, egyszer majd minden a külföldieké lesz.

Ahhoz, hogy ne érezzék magukat egyedül, az expatokat integrálni kell a hasonló emberek közé. Annak a szervezetnek, amely gondoskodik erről, van egy pár alapelve is. A weboldalukon ez áll: *Egy nagy család vagyunk, ha megláttok valakit a sarokban ácsorogni, egyedül, welcome drinkkel a kezében, mutassátok be őt az ismerőseiteknek. Még a budapesti nagykövet is szót kap a honlapjukon: Elvégre itt mind együtt vagyunk. Céhünk, hogy itt mindenki otthon érezze magát, sőt még annál is jobban. Kérjük, támogassatok bennünket ebben, hogy minél jobban meg tudjuk valósítani ezt a küldetésünket.* Természetesen az angolon kívül más nyelven ugyanez picit álszentül és sután hangzik. Ez az angolban nem fordulhat elő. Legalább ez az idegen nyelv teljes mértékben semleges. „Nincs semmilyen akcentusom, egyszerűen csak angolul beszélek”, mondogatta Zoli. S valóban, a rengeteg utazás szinte teljesen észrevehetetlenné változtatta az akcentusát, olyanná vált, akár a margarita pizza vagy egy márkás óra, melynek alig hallani a ketyegését.

A szervezet összejöveteleinek helyszínei többnyire ír kocsmák, teraszos kávézók voltak, kilátással egy főnemes vagy egy nemzeti hős szobrára. Előfordult az is, hogy zsidó családi éttermekbe szervezték a találkozót, ahol jó pár héttel előre kell asztalt foglalni. Sőt megesezt, hogy egy híres szálloda tetején jöttek össze, ahol egy üveg ásványvíz drágább volt, mint egy jó üveg vörös a balatoni borozóban. A tagok gyakran kaptak e-maileket, melyek stílusos bútorok megvásárlására buzdították őket, vagy kedvezményes kuponokat tartalmaztak valamelyik egzotikus nappali *spa*-ba. A szervezet meg volt róla győződve, hogy az ügyfelek maximális figyelmet érdemelnek. Akadnak ugyanis közöttük olyanok, akik igencsak jól keresnek, vagy jól fognak keresni hamarosan. Van, aki ezt csak színleli, és kizárólag a vastag pénztárcájú emberek társaságát keresi a rendezvényeken.

Ahogy a lány is. Még emlékezett a balkáni vidéki életre, ahol minden beszélgetésnek egy idő után a háború lett a témája. Az emberek pár mondat után feltűrték az ingujjukat, hogy megmutassák a fiatal kutató hölgynek a hegeket, és meséljenek a háziállatokról, akik a bombázás alatt az istállóban a saját lábukról rágták a húst. Mintha versengtek volna, kinek a története a legundorítóbb. *Nem szeretem a szegénységet és a szenvedést*, állapította meg, mintha lehetne az ellenkezőjét gondolni, majd megváltoztatta a kutatási témáját. A következő kérdéssel vetette bele magát a város aszfaltrengetegébe: Miért ne érdemelne figyelmet a konfliktus-zónán kívül élő emberek is? A retro partyn egészen az udvarra követte a fűszeres parfümilletet. Miért ne lehetne a jó életet is vizsgálni, a felépítését, az arányos szerkezetét? Azt, ahogy ez az élet a siker élvonalában felülemelkedik a gyengébbeken. Jegyezte fel az expat-party meghívójának hátoldalára.

Bill be tudta pöckölni a csikket a pár lépésnyire lévő kosárba. Az Államokban az iskolai kosárcsapat tagja volt.

– Bill vagy Béla. Ahogy akarod – mutatkozott be. Egész este egy ásványvízzel felöntött rosé mellett üldögélt. Kiiiktatta az antidepresszánsokat, és felhívította a bort. Itt-ott kortyolgatott belőle, és időnként megismételte magyarul:

szomorú vagyok. Bánata az óriási, felnagyított balkáni helyzettel szemben csak kiművelt *spleennek* tűnt. Sőt, ez egy rendkívül vonzó bánat volt. A lánynak abszolút meg is felelt. Úgy gondolta, ez épp elegendő mennyiség, sőt előfordulhat, hogy gazdagabbá is válhat tőle. Ez a bánat érdeklődést, érzelmeket, kedves kérdéseket, gondolatokat váltott ki az esetleges szerencsével kapcsolatban. Bill bemutatta a gyerekkori barátjának – *mióta is nem láttuk egymást?* – Zolinak.

Zoli az udvaron cigizett. A füst itt simán fel tudott szállni az égig, így nem zavarta a nemdohányzókat. Nem tudta elhinni, hogy ezt a nagyvárost is elérte a dohányzás elleni törvény.

– Valamikor minden hollywoodi filmben cigarettáztak, ma pedig a reptereken egy üvegbúra alatt kell állnunk, és a turisták fényképein szerepelnünk – mondta.

– I like smoking – tette hozzá. Majd jót is nevetett ezen a mondatán. Nevetett a szeme, a fogai között pedig épp elég hely volt a fogszikkáló számára. Amint abbahagyta a dohányzást, rögtön meg is forgatta a szájában, míg csak bele nem fűródött a szájpaddlásába. Úgy nézett ki, mint egy régivágású, filmbéli maffiózó.

– I do business, just some business – mondta újra nevetve. Tetszett neki ez a mondat, vagy az, ahogy a lány nevetett rajta. Megkérdezte, ő mivel foglalkozik.

– Egy projekten dolgozom, valami projektfélen. – válaszolta. A projekt szóval elérte a kellő komolyságot, és mégsem árult el semmit. Szívtak egyet a cigiből, majd kifűjták a füstöt. Néha a beszélgetés is olyan könnyű, mint a dohányzás: az idegen szavakat elég beszívni aztán meg kifűjni.

Olyan helyen voltak, amelyet csak Budapesten találni: nincs teteje, fejük fölött csak a csillagos ég. Körülöttük téglafalak, melyekről leverték a vakolatot, és hozzáerősítették a dekorációkat. Az utacskákat lebetonozták, vagy felszórták kavicssal. A bárhoz pedig fahidakon keresztül lehet eljutni. A helyiségeket az utcáról összeszedett régi bútorokkal rendezték be. A lámpaernyőkön bojtok lógnak, a falakon vadászatot ábrázoló csendéletek és kakukkos órák. Állítólag minden mögött az expatok állnak, a kinti emberek, akik Budapestet egy új Berlinné alakították át, amikor el akartak menekülni a Brooklynhoz hasonló egykori város iránti túlzott érdeklődés elől. Sajnos, a turisták beleszerettek ezekbe a helyekbe. Főleg nyáron rohagáltak fel-alá az utcákon, *ruin bar*okat keresve: a szórakozás oázisait akarták megtalálni, amik a bon-tásra ítélt házak tűzfalai között nőttek ki, de amelyek lebontását bizonytalan időre elnapolták.

– Tetszik neked itt? – kérdezte Zoli, de nem volt egyértelmű, hogy most Budapestre, vagy erre a bárra gondol.

– Nem tudom. Válassz, és válaszolj! Csak szeretném nézni, ahogy beszélés – mondta, mikor a lány kérte, hogy pontosítson. Zoli szerette a régi filmeket, és ezért tudott társalogni. *Régi filmek* – mondta a lány, de ő mindig kijavította: *klasszikusok*. Azt hangoztatta, hogy az emberek manapság már nem használnak ütős mondatokat vagy érdekes hangsúlyt. Még a filmekben sem.

– Lehet, hogy soha nem is használtak ilyeneket úgy igazán – mondta a lány.

Ott álltak talpig retróban. Zoli a *dress code* miatt jött ide. Felkerült a szervezet levelező listájára, és pár nap múlva kapott egy spamet, hogy vásároljon dizájnos bútorokat, és hozzá egy kupont is a *spa*-ba. Vett is egy nagyobb ágyat – a régit kivitte az utcára a lomtalanításkor – a kupont pedig odaadta a lánynak. Ideális fogyasztó és figyelmes férfi volt.

Mikor leült közük, vöröset rendeltek neki, ahogy kérte. Olyanok voltak, mint *Jules és Jim*. Zoli szereti ezt a filmet. Két férfiről szól, akik ugyanabba a nőbe szerelmesek. A kép szépia – amolyan *nikotinos*, jegyezte meg a lány –, a történet az előző század elején játszódik, a színészek kosztümben vannak. Truffaut a rendező, talán a szabad szerelemről akart elmélkedni. Ez azonban

őket nem érdekelte. Nem akarták provokálni a társadalmat. Elvégre a társadalom értük volt, hogy ne legyenek magányosak. Egy új évszázad kezdődik, mi több, egy új évezred, és győzedelmeskedik a szexuális forradalom. Ők csak előtérbe hozták az eddig elfeledett intimitást. Valami oknál fogva még jobban szükségük volt a másokra, mint azelőtt. Viszont nemcsak egymásra, hanem másokra is. Ezek az emberek segítettek nekik megismerni saját magukat is. Azok az akcentusok és azok az arcok, amilyen nekik sohasem lesz, de még akár hiányozhatnának is nekik.

Megkérdezték, mi szeretne lenni.

– Talán egy nagyon gazdag nő szeretnék lenni – válaszolt nevetve. „Lehetséges úgy tenni szert többre, hogy ne valahonnan kelljen elvenniünk?” Érdekelte az igazságosság. Az órákon sokat olvastak erről, s ahogy tartott tőle, mindenkinek mást is jelentett. Zoli rátette a kezét a vállára, Bill pedig átkarolta.

– Mindig önmagadnál kell kezdeni: ahhoz, hogy a többieknek is legyen, először nekünk kell, hogy sok legyen. Mi majd elrendezzük ezt valahogy – mondta az egyikük, már nem emlékezett rá, melyikük. Az elején mindig összekeverte őket, végül megállapította, hogy az emberek a fejében élete végéig össze fognak mosódni, s mindig össze fogja őket keverni.

Zoli megkóstolta a bort, majd fintorgó arccal kiöntötte a virágcserepbe. Rendelt egy testes vöröset. Bikavért. Tetszett neki ez a név: ahogy ittak belőle, egy családdá váltak. Leszedték a szívük fölé ragasztott, a nevüket és a nemzetiségüket jelző matricát. A bejáratnál kapták, hogy megkönnyítse a kapcsolatteremtést. A neveket ráragasztották a poharakra, s újra töltöttek a borból. Nem kellett, hogy sokat igyanak. Legalábbis az elején. Megelégedtek azzal, hogy magukba szívhatták az antropológus diáklányból áradó meleget. Ő pedig ezt kétszeresen is visszakapta. Két oldalról közrefogták, így a meleg egyenletesen oszlott el, igazságosan. Zoli a „minőségi” jelzővel illette ezt az estét.

Minőségi volt Bill parfümjé is, ami állítólag a lányt is odacsalogatta hozzájuk. Legalábbis ezt állította, amikor az első találkozásukat emlegették. Amikor már ott ült közöttük, megérezte ezt a kellemes illatot, amit a csomagoláson fűszeresként szoktak feltüntetni. Úgy érezte, ez az illat vonzotta ide. Ezért inkább Bill felé közeledett, bár Zoli sokkal jobban igyekezett vele kapcsolatot teremteni. Feltűnően gesztikulált. Amikor pedig valamit kérdezett tőle, akkor úgy bámult rá, hogy szinte megnevettette. Soha nem tért ki a pillantások elől, és úgy tűnt, semmi sem tudja kibillenteni a lelki nyugalmából. Nem tudta elhinni, hogy csokoládégyárban dolgozik. Ezt bárki mondhatta volna, hogy édesnek tűnjön. *Do you like chocolate?*

Ez nem is volt teljesen igaz. A cégnek Magyarországon eddig csak egy állateledelt gyártó üzeme volt, de egyébként meg főleg csokoládét gyártott.

Ezért említette Zoli inkább a csokoládét. A szalagok működésének ellenőrzése volt a feladata több telephelyen, s ez sok utazással is járt. Hihetetlen gyorsan be tudott pakolni az egyazon készletbe tartozó kofferbe és táskába. Szomorú dolog, de a csokoládégyárban sajnos alig dolgozik ember. A szalagrendszert szakértők programozzák. Zoli is ezt csinálja, így a gyárban a gépek megállás nélkül üzemelnek huszonnégy órán keresztül, a hét minden napján. Talán még jobb is, hogy a gyártási folyamatokban nem vesznek részt emberek. Főleg ott, ahol a kutya- és macskaeledelt gyártják. A levegőben érezni a feldolgozott csontok, a bőr- és a hús bűzét. Ez biztos nem tetszene a lánynak sem. Ezért meg sem említette. Ezt az információt a lánynak másképp kellett megszereznie; eltartott egy darabig, de fontos részlet volt.

Másnap reggel Zoli, mikor a gyárba indult, jól befújta magát a parfümmel. Billtől megkérdezte a márkáját, és vett belőle egy nagy üveggel. Jól érezte magát a bőrében, s azt is érezte, hogy a lány hívni fogja. Mindig *lánynak*, vagy *béjbinek* hívta, így sohasem tévedett. A béjbi amolyan pozíció, munkakör volt az oldalán. Bill és Zoli is így hívta. Zoli kezdte, Billnek viccesnek tűnt, a lány pedig gyorsan hozzászólt.

„Nem engedhetem meg magamnak, hogy háziállatom vagy tartós kapcsolatomban legyen” – magyarázta Zoli. Ennek ellenére gyakran járt szórakozni, és szorgalmasan építette a kapcsolati hálóját. Nem feledkezett meg a régi barátairól sem. Felhívta Billt is, hogy egy ideig Budapesten lesz. Együtt mentek el az expatok *retro partyjára*. Ehhez csak annyi kellett, hogy regisztráltak a szervezet honlapján, és írtak magukról pár hasonló sort. Mindketten „nyitottak”, szívesen beszélgetnek idegen nyelveken, és érdeklődnek az idegen kultúrák iránt. Szeretik az „aktivitást”, szívesen „próbálnak ki új dolgokat”, „részt vesznek, bekapcsolódnak”. Angolul ez teljesen normálisan hangzik.

A bejáratnál kifizették a belépőt, s kipipálták magukat a vendéglistán. Megengedték, hogy felragasszák a névjegyüket a kis zászlócskával az ingükre, majd belevetették magukat a tömegbe, az emberek közé, akik szintén „nyitottak”, világnyelveken társalognak, érdeklődést mutatnak az idegen kultúrák és az új dolgok iránt. Bill egy kicsit lehagolt volt, s úgy érezte, hogy ez az este semmi jóval nem kecsegtet. A New Yorkban történt események után nagyon keveset járt el. A héten három éjszakát a szálloda recepcióján töltött, majd átaludta a napokat. Zoli megigazította Bill gallérját, és biztosította arról, hogy valami történni fog. Mindig történik valami. Ebben biztosak lehetünk.

(részlet egy készülő könyvből)

DÓSA ANNAMÁRIA FORDÍTÁSA

STANO MASAR: TIME TO CLOSE. SPACE INSTALLATION, AT HOME GALLERY (SK), 2004

